

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare și de însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugos), Agricola (Sebeșul-săsesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocsana, Brădetul, Bucumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoara, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Codrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gh.rla), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Insoțire de credit (Vestem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșda), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurașana, Nădlăcana, Negoiul, Noișna, Olteana, Oraviciana, Oriental, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugos), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Ily-mare), Răureana (Cap.-Măndăștur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul-săsesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Sylvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercădiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Târnavăana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sănmărtin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—

Redactor responsabil:

CONSTANȚIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Consecvențele economice ale uniunii personale.

Incețarea dualismului între Austria și Ungaria și proclamarea uniunii personale din partea guvernului ungar, întâmplată săptămâna trecută, are de sine înțeles și importante consecvențe economice. Ungaria și-a recăștigat deodată libertatea de a-și aranja independent și fără nici o considerare la Austria, toate chestiile economice și financiare, așa precum o reclamă interesele ei proprii. S'a împlinit prin această o veche și ferbinte dorință a multor politicieni maghiar, cari în legătura cu Austria, creată prin dualism, vedeau piedeca principală a dezvoltării și înfloririi Ungariei pe teren economic, ca și pe multe alte terene.

Trecerea dela starea actuală la independența economică, de sine înțeles, nu se poate face de azi pe mâne. Vor trebui rezolvate mai întâiu o sumedenie de probleme, create orientări nouă, sistate instituții vechi și înlocuite cu altele nouă. Vor trebui puse pe baze nouă finanțele și industria țării, create căi nouă de dezvoltare comerțului, reformate și dezvoltate căile de comunicațiune, cu un cuvânt trebuie adecuată împrejurărilor schimbate, întreaga politica economică a țării și așezată pe temelii nouă.

Din complexul de chestiuni de rezolvat, scoase la suprafață de licidarea raporturilor economice cu Austria, sunt mai ales două, a cărora rezolvare va întâmpina dificultăți extraordinar de mari. Este mai întâiu chestiunea politicei vamale. Ce politică vamală va urmă în viitor Ungaria independentă? Va putea menține sistemul de pân' acum al vămurilor

protecționiste sau va trece la sistemul comerțului liber, preconizat de Wilson? Și în cazul din urmă cum își va ocroti industria încă în dezvoltare, în contra concurenței industriilor puternice din străinătate? În ce raporturi va ajunge țara, în cele economice, cu Germania și cu celelalte state naționale în formațiune din imediata ei vecinătate? Cum vor fi în viitor relațiile economice cu statele balcanice?

A doua chestiune de capitală importanță pentru Ungaria independentă este chestiunea băncii de emisiune, care a fost pân' acum, precum se știe, o instituție comună a celor două state dualiste. Cum se va rezolva problema separării băncii de emisiune? Ce principii vor fi conducătoare la licidarea acestei instituții comune și pe ce temelii își va înființa Ungaria banca de emisiune proprie?

Sunt chestiuni acestea asupra cărora azi nu poate da nimeni un răspuns pozitiv. Rezolvarea lor depinde în mare măsură și de dezvoltarea ce vor lua lucrurile dincolo de Leitha și în celelalte state naționale vecine cu Ungaria.

La tot cazul ceice vor fi chemați a conduce destinele Ungariei independente, stau în fața unor probleme din cele mai grele, cu atât mai grele, cu cât în epoca ce va urma războiului, vor avea de rezolvat și o mulțime de alte probleme vitale în interesul regenerării vieții economice și a consolidării finanțelor țării. Fi-vor în stare să le rezolve toate spre binele țării? O va arăta viitorul!

Competința transcrierilor de avere.

La 1 August a. c. a intrat în vigoare art. de lege XI : 1918 despre *competința transcrierilor de avere*, care a fost sancționată la 7 Iulie 1918 și publicată în Monitorul legilor țării la 21 Iulie 1918.

Noua lege modifică unele dispoziții privitoare la *competința transcrierilor de avere*, în vigoare până acum. Iată cele mai principale din dispozițiile acestea privitoare la imobilitate:

În sensul §-ului 1 al noii legi sunt supuse la *competința* toate transcrierile de avere, fără privire că se referă la obiecte mobile sau imobile, că se face transcrierea între vii sau în urma unui caz de moarte.

Transcrierea averii imobile este supusă la *competința* fără privire, că s'a făcut transcrierea cu document sau fără document, că s'a executat schimbarea în Cartea funduară sau nu.

Transcrierea dreptului de uzufruct și folosință se consideră, din punctul de avere al *competinței*, ca și cum s'ar fi transcris imobilitățile (§ 17).

Dreptul erarului asupra *competinței* începe la transcrieri de imobilitate în ziua încheierii afacerii de drept, iar dacă aceasta reclamă aprobare, în ziua aprobării (§ 28).

Obligat la plățirea *competinței* este acela, care a luat aceasta asupra sa prin contract; în lipsa unei astfel de stipulații cumpărătorul; dar pentru plata *competinței* sunt solidar responsabili toți contractanții (§ 34).

Valoarea minimală legală a imobilităților o normează § 44 și este:

- a) la imobilitate supuse la dare de pământ suma încincizicită (50) a venitului curat catastral;
- b) la imobilitate supuse la dare de chirie după casă:
 1. în Budapesta suma înșasesprezecită (16).
 2. în localități unde este în vigoare darea de chirie de casă generală suma încincisprezecită (15).
 3. în alte locuri suma îndouăsprezecită (12) a venitului brut de chirie, ce servește de bază la dare;
- c) la imobilitate, supuse la dare de casă suma îndouăsutită (200) a dării de clasă după casă.

Competința de transcriere a averii imobile — întrucât legea prezentă nu dispune apriori altfel — este 5% (§ 55).¹

Aceiași *competință* se plătește și în caz de acquiri de imobilitate pe calea licitațiunii publice (§ 62).

Competința sentințelor judecătorești privitoare la dreptul de proprietate este tot 5% (§ 69).

Afară de *competința* de transcriere se plătește și *competința* de timbru specială după documentele făcute asupra transcrierilor de avere (după contracte) care este, pentru coala primă K 2—. Coalele și exem-

¹ Până acum 4 3/4%.

plarele celelalte ale documentului cad sub *competința* de K 2— (§ 74).

Afacerile de drept privitoare la transcrierea de imobilitate trebuie să le anunțe atât cumpărătorul, cât și vânzătorul percepătorului competent și anume în timp de 15 zile, calculate dela facerea contractului. Transcrierea averii, ce reclamă aprobarea autorităților trebuie anunțată percepătorului în timp de 15 zile dela aprobare (§ 89).

Competința de transcriere, fixată prin «mandate de plată» (fizetési meghagyás), cari mandate se inmanuiază exclusiv prin poștă, trebuie plătită în timp de 30 zile dela inmanuarea mandatului de plată. În caz de întârziere se calculează 5% interese de întârziere. Sumele ce nu trec peste K 40— se pot plăti în comune, unde nu se află percepătorul, și la primăria comunală. (§§-ii 96, 97, 98 și 99).

Economia popularizată.

— Reflexii. —

În articolul: «*Cerșitoria din speculă*» apărut în numărul trecut s'au strecurat două greșeli de formă, citându-se o lege a economiei populare: «Cine cere, nu moare», iar mai jos: «dar nici multă omenie nu are». Cu aceste citate autorul a provocat observări îndreptățite dela mai mulți cetitori, cari, cu drept cuvânt nu pot permite a se altera nici o literă din legile gravate definitiv în sufletul economiei noastre populare.

Conform observărilor binevoitoare, citatele trebuie rectificate imediat la forma lor veritabilă: «Cine cere, nu piere», dar nici «Omenie mare nu are». Autorul le și rectifică cu plăcere. Căci pomenitele greșeli de formă, nu au știrbit de loc sensul legii și nu se poate face o chestiune capitală din «peirea» înlocuită cu «moarte», nici din «mulțimea» omenimei înlocuită cu «mărimea» ei; dar din legi ca cea exprimată în acele cuvinte simple trebuie țesută materia trainică a studiului economiei naționale așa cum s'a cristalizat ea în sufletul poporului nostru în cursul multor veacuri de experiențe practice.

Deunăzi se scriau în unele părți tânguiri despre sărăcia românească în materie de știință a economiei naționale. Astăzi, cine-ar cuteza să afirme, că în literatura românească se găsește o comoară nesecată de teorii și de legi originale fie prin forma, fie prin conținutul lor, în studiul greu al economiei naționale, atunci, când noi ne plângem de lipsa industriei, a comerțului, a producției; a capitalului, a instrucțiunii, când se deplânge mai mult sau mai puțin sincer o stare economică înapoiată, față de neamul cutare și neamul cutare?

Și totuși. S'au făcut colecțiuni de poezii populare, colecțiuni de proverbe, colecțiuni de povești populare. Însă cine și-a luat osteneala să facă o colecție a legilor economiei populare românești și să le pună în fața științei de catedră a economiei naționale? Unde se găsească oare punctele de congruență, unde punctele de înrudire și unde punctele de divergență între teoriile capetelor mari și între experiențele de veacuri ale sufletelor muncite în milioane de

¹ Până acum precum se știe era K 1—.

vietii anonime, cari au alcătuit poporul? Subsemnatul crede, că acestea trebuiesc scoase la iveală așa cum sunt ele: veritabile. Folklorul nostru în materii de știință a economiei este și mai bogat, și mai original și mai frumos decât la alte neamuri, iar dacă va avea cineva îndrăzneală să completeze scheletul folklorului economic al vre-unui neam pentru a desfășura monumentul de granit al studiului economiei naționale, subsemnatul crede, că cel mai fericit culegător trebuie să fie un român.

Intr'adevăr nu incupe nici o mirare, dacă eu, intelectual burduf de carte, cu toate teoriile cetite și traduse, ca conferențiar popular nu pot obține în popor după o explicație cât de lungă altceva decât o observare simplă, care mă răstoarnă, dar definitiv. Cauza: dela popor avem de învățat multe chiar noi intelectualii și abia după ce vom avea la mână toate experiențele economice ale fiilor poporului, atunci putem urca o treaptă mai sus la popularizare.

Nu de mult am avut ocazie să dau o descriere amănunțită despre niște motoare de arat sistem «Prahă»-«Răba». Nu mi-a lipsit nici intuițiunea directă la fața locului, am avut explicații de specialist, e vorba de niște fabrici, cari fac capitaluri frumoase dintr'o invenție destul de genială și practică, de niște rezultate frumoase în agricultură, am văzut chiar motoarele în lucrare. Am explicat la rândul meu chestiunea întregă unui grup de soldați, plugari dela roată, deplin convins, că mă voi întâlni cu interes și cu aprobare din partea ascultătorilor. Ei bine, la sfârșitul explicației un plugar mi-a replicat: «Nu-i bună mașina D-le, că de arat ară, dar nu-l întoarce de tot, am văzut eu, cum lucră. Eu cu boii ar mai bine, că întorc pământul de tot.» Plugarul avea dreptate.

Noroc bun fabricilor, cu inginerii, invențiile și mașinile voastre cu tot, plugarul meu ară mai bine decât voi. N'aveți decât să vă reformați motoarele, ca să întoarcă «de tot» cum zice omul meu, iar până atunci puteți ține prelegeri de popularizare câte voiți.

Tot așa pățește ori-cine încearcă să popularizeze teoria din economie, fără a-și fi însușit cu desăvârșire experiențele, învățăturile poporului însuși.

Iată o cârtică scrisă deunăzi de un mareșal campestru staționat în Viena. Numele împoartă puțin de tot. Cu banii guvernului tipărește în sute de mii exemplare o carte de popularizare despre îngrășămintele chimice.*

Cârticica e destinată pentru soldații, astăzi în război, cu scopul ca mâne reînțorși la plug, ei să producă mult, îngrășând pământul cu azotul, fosforul și caliu din îngrășămintele chimice în loc de gunoiul obicinuit. E scrisă nemțește pentru plugarii nemți din monarhie, cu o naivitate, care poate trezi un zâmbet de compătimire pe fața ori-cărui plugar român de Doamne-ajută. Intr-un loc zice, că războiul ne-a prăpădit vitele și plugarii, neavând gunoiul natural, au să adune toate oasele din sat, să-și cumpere o morișcă în tovărășie, iar copiii, în loc de a fura mere de prin grădini, să învârtască la mașina de măcinat oasele, că făina de oase e mai bună decât gunoiul: O sută de kg oase dau atâta fosfor, cât zece cară de gunoi. Apoi din oase mai iese la fert și grăsime bună de săpun și materie de clei. La această explicație plugarul meu zice că, el nu-și taie vitele pentru oase.

Cu sfatul acesta de sigur Dl Feldmareșal, nu va putea prinde nici chiar la plugarii români mai naivi,

*) Vezi broșura «Landwirtschaftlicher Unterricht für Mannschaftsschulen» de FZM Freiherr v. Schleyer).

dar încă la plugarii nemți! Mai curând ar putea prinde simplu sfatul de experimentare mică cu gunoaiele artificiale, un sfat, care în cârticica amintită ar putea fi clarificat mai complet, pentru toate variațiile de cereale, dar nu numai pentru un singur soi de bucate. De va putea trezi el numai curiozitatea plugarilor la experimentarea cu îngrășămintele chimice, să-i fie destul și Dlui Feldmareșal și altui conferențiar popular.

Un alt rezultat nici chiar când autorul însuși ar fi destul de popularizat, nu poate avea o astfel de broșură. Căci, după o altă lege a economiei populare, plugarul nostru «nu crede până nu vede», pentru-că: «ce-i în mână, nu-i minciună.»

Iar legile de veacuri ale economiei noastre populare trebuiesc respectate așa, cum le avem: să nu se schimbe nici o literă din ele, căci acestea sunt tot atâtea capitole prețioase din economia națională.

Vasile Vlaicu.

CRONICĂ.

Necrolog. Nicolae Dima fabricant de petrol și comerciant fruntaș în Brașov a încetat din viață la 20 crt. în etatea de 51 de ani.

Răposatul după absolvarea liceului român din Brașov s'a dedicat științelor economice financiare, continuându-și studiile la Academia de comerț din Anvers, unde a luat licența. După terminarea studiilor a intrat în comerțul practic, mai întâi în Ploiești și pe urmă în Brașov, obținând pe acest teren rezultate frumoase și câștigându-și stima și considerația tutuor cercurilor comerciale și financiare cu cari a ajuns în contact de afaceri.

— Izidor B. Hangea, fondator și membru în direcțiunea institutului «Chiorana» din Șomcuta a răposat la 14 crt. în etate de 51 de ani.

Wekerle despre restrângerea circulației imobilelor. Inimosul nostru deputat Dr. Alex. Vaida a atins, precum se știe, cu ocazia motivării declarației, ce a dat săptămâna trecută în parlament, în numele poporului român — între altele și ordonanța guvernului privitoare la circulația imobilelor, declarându-o ca una dintre cele mai gravamenale pentru noi.

Wekerle a ținut să răspundă și la această parte a vorbirii dep. Vaida zicând între altele:

Pe terenul politicii de realități am creat anumite restricții, ca și cari sunt în vigoare în toată Europa (?). Fiecine știe că aceste restricții nu sunt îndreptate împotriva Românilor. (Noi am experiat contrarul — Nota Red.). Declar — a continuat Wekerle — că restricțiile nu sunt îndreptate în contra cetățenilor ungari. Unele autorități, ce este drept au făcut uz de restricțiile acelea față de Români. Imi țin însă de datorință a aduce la cunoștința on. Camere, că am atras acum vre-o 4 săptămâni, atenția dlui ministru al agriculturii asupra acestei împrejurări și l-am rugat să aplice restricțiile numai în cadrele intenționate la început. Și tocmai zilele trecute am ținut să mă conving dacă de fapt se execută dispozițiile acestea, cu care ocazie din nou am declarat că restricțiile nu este permis să se aplice față de curți țărănești și în contra naționalităților.

După aceste declarații categorice ale premierului este de sperat, că guvernul a dat îndrumările necesare și expoziturilor sale din Cluj și Oșorhei, unde au aflat

rezolvarea negativă cele mai multe cereri de transcrieri de realități de ale poporului nostru.

Bursa de efecte din București. După o pauză de 2 ani bursa de efecte din București și-a reluat activitatea zilele trecute. Circulația a fost foarte vioaie, tendința fermă și cursurile urcate, lumea de afaceri fiind foarte optimistă față cu evenimentele zilnice. Au fost căutate mai ales acțiunile băncilor, pe când efectele cu dobânzi fixe au fost mai neglijate. Acțiunile întreprinderilor petrolifere «Steaua Română» au cotat K 1770.—. «Astra Română» K 2690.—. Imprumul național 5% a cotat 97¹/₂ Lei.

Dela Fundațiunea ziaristilor. La apelul adresat fruntașilor noștri cu dare de mână, ca să contribuie cu obolul lor la augmentarea averii fundațiunii ziaristilor noștri, au mai încurs donațiuni dela următorii:

Transport din Nr. 41 al «Rev. Econ.»	K 10,300.—
Ilie Floașiu, com., Mercurea	1,000.—
Emil Popp, propr. Bobohalma	500.—
I. Budoiu, paroh, Câmpuri-Surdac	311.—
D. Balanescu, propr. Biserica albă	300.—
Artur Brassai, com., Orăștie	100.—
I. Bârsan, com., Săliște	100.—
E. Corinoș-Alexandrescu, propr. Grebeiuș	100.—

Total . K 12,711.—

Publicările se continuă.

Epitropia fundațiunii exprimă marimimoșilor donatori cele mai profunde mulțumite.

Băncile noastre pentru fundațiunea ziaristilor. La rugarea adresată băncilor române de Epitropia fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria, s'au mai făcut următoarele contribuiri:

Transp. din Nr. 38 al «Rev. Econ.»	K 5,250.—
«Mărgineana», Poiana	50.—

Total . K 5,300.—

Publicarea contribuțiilor se continuă.

Sumarul:

Consecvențele economice ale uniunii personale. — Competința transcrierilor de avere. — Economia populăritată. — *Cronica*: Necrolog. Wekerle despre restrângerea circulației imobiliilor. Bursa de efecte din București. Dela Fundațiunea ziaristilor. Băncile noastre pentru fund. ziaristilor.

Hirdetmény.

A «Torontálozorai (Uzdini) Első Takarékpénztár részvénytársaság» a közte és a «Pancsovai Népbank» között létrejött egyesülési szerződés folytán feloszlott, illetve megszűnt és pedig oly képpen, hogy a «Torontálozorai (Uzdini) Első Takarékpénztár Részvénytársaság» minden cselekvő és szenvedő vagyonával a «Pancsovai Népbank» részvénytársaságba olvadt.

Mint hogy a «Torontálozorai (Uzdini) Első Takarékpénztár Részvénytársaság»-nak ezen szerződés következtében beállott feloszlása, illetve megszűnése a kereskedelmi cégjegyzékben a pancsovai kir. törvényszéknek Ct. 129/8—1915. sz. végzése folytán már bevezettetett, bár a beolvadó részvénytársaságnak összes tartozásai már megfelelően rendezettek, — ezt a beolvadást s illetőleg a részvénytársaságnak ezen beolvadás folytán való feloszlását a kereskedelmi törvény 202. 204. és 208. §-aiban foglalt rendelkezések folytán azon felhívással tesszük közzé, hogy a «Torontálozorai (Uzdini) Első Takarékpénztár Részvénytársaság»-nak netán meg kielégítetlen társasági hitelezői követeléseiket a jelen hirdetés harmadszori közzétételétől számítandó hat hónap alatt érvényesítsék.

Kelt Ujözorán, 1918. évi október hó 4 naján

A „Torontálozorai (Uzdini) Első Takarékpénztár Részvénytársaság”

3—3

Igazgatósága.

„GORONUL”, institut de credit și economii societate pe acții în Aiud—Nagyenyed.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «GORONUL», societate pe acții în Aiud—Nagyenyed, sunt invitați la

Adunarea generală extraordinară,

care se va ține în 14 Noemvrie st. n. 1918, la 10 ore a. m., în localul institutului.

OBIECTE:

1. *Urcarea capitalului social.*
2. *Modificarea §§-ilor 4 și 8 din statute.*

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiat sunt rugați a-și depune acțiunile și plenipotențele, cel mult până la 13 Noemvrie n. a. c., la 9 ore a. m. la casa institutului nostru, sau cel mult până în 11 Noemvrie n. a. c. la 9 ore a. m., la casa următoarelor institute de bani: «Albina», centrala Sibiiu și filiala Brașov; «Arieșana», Turda; «Crișana», Brad; «Iulia», Alba-Iulia; «Patria», Blaj; «Victoria», Arad și «Zlăgnea», Zlagna.

Aiud—Nagyenyed, 17 Octomvrie 1918.

Direcțiunea.